

Motion till riksdagen 2009/10:Kr236

av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (s)

Stöd till kulturella mötesplatser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om fortsatt engagemang i kulturella mötesplatser.

Motivering

För 360 miljoner år sedan föll en meteor ned från rymden. Den föll över Dalarna och resultatet blev Siljansringen och den omkringliggande Siljansbygden, ett av Sveriges vackraste områden. Hur hela traktens berggrund påverkades kan man se i Dalhalla kanske tydligare än någon annanstans i en spännande sammansättning i färgrika vertikala ränder. Dalhalla, eller Draggängarna som det hette förut, är namnet på ett kalkbrott där brytningen upphörde 1990. Av idel lyckliga tillfälligheter har denna brytning ägt rum på ett sådant sätt att en alldeles naturlig amfiteater skapats. Under dryga femtiotalet år sprängde och grävde man fram det som nu blivit förutsättningen för Dalhalla. Ingen kunde väl då ana att man samtidigt åt Rättvik skapade en resurs som torde ha få motsvarigheter i världen. Längd, bredd och djup är ca 400 x 175 x 60 meter, mått som bildar ett slags idealiskt gyllene snitt, fast i tre dimensioner.

Dalhalla föds

Pingsten 1991 väcktes Dalhalla – som då hette Draggängarna – ur sin anonymitet. Margareta Dellefors, tidigare operasångerska och radioproducent, som länge letat efter en festivalplats för sommarbruk, och Åsa Nyman, dåvarande kulturchef i Rättvik, ”fann” den och visionen föddes. Efter många utlåtanden och en serie sammanträden anslag kommun och län pengar och en projektgrupp bildades med Margareta Dellefors som projektledare. Ett nytt internat-

Fel! Okänt namn på

ionellt gångbart namn måste hittas: En scen som hämtad ur Wagners värld, som ligger i Dalarna – namnet blev Dalhalla. Platsen i sig är en upplevelse för öga och öra. Läget är idealiskt, långt borta från all bebyggelse och väl avskärmat mot störande buller från vägtrafik och industri. Akustiska mätningar har bekräftat en osedvanligt låg bullernivå nere i brottet. Ljudproven har också bekräftat att de höga, nästan vertikala bergväggarna ger en mycket bra klang utan störande eko. Med en akustiskt utformad scen och med publiken sittande nere i "amfiteatern" kan Dalhalla jämföras med kända scener i antikens Grekland och Italien.

Utvecklingen

I juni 1993 genomfördes en mycket framgångsrik provkonsert med inbjuden publik, press och tv. I augusti samma år bildades föreningen Dalhallas Vänner. Arbetet för etapp två påbörjades, vilket innebar säkring av brottet, sprängning och utplaning av kalkmassorna till publikutrymme och scen. Den 23 juli 1994 ägde den första konserten rum. Dalhallas Vänner hedersordförande Birgit Nilsson sköt startskottet. Sommaren 1995 var det dags för etapp tre. Då blev publikkapaciteten utbyggd till 3 000 platser. Parkeringsplatser i anslutning till brottet färdigställdes och en skyddad gångväg ned till publikutrymmet blev klar. Den officiella invigningen av Dalhalla ägde rum den 21 juni 1995 med en stor operakonsert. Svensk television sände konserten och Dalhalla blev känt i hela landet. Även utländsk press bevakade evenemanget. Den första provföreställningen av opera ägde rum 1996, med korta scener ur Wagners "Nibelungens Ring" som året därpå fick en uppföljning med en helaftons-föreställning i en kompaktversion. Föreställningen väckte stor uppmärksamhet, även internationellt, och det blev en stor succé. År 1998 togs de första stegen mot ett internationellt operasamarbete med Lettiska nationaloperan i Riga och "Nabucco". År 1999 kunde Dalhalla genomföra sin första Dalhallaopera, med fem olika operauppsättningar. Musiksäsongen hade nu utökats till att omfatta 28 olika evenemang. Utvecklingen har fortsatt. Sommaren 2000 inleddes ett efterlängtat samarbete med Savonlinna operafestival i Finland, vilket även fortsatte 2001, då det också var premiär för ett gästspel med Estniska nationaloperan.

Malmö Opera och Musikteater satte upp sin bejublade "Aida" 2003 i Dalhalla. År 2004 ägde det första amerikanska samarbetet rum då New York Harlem Theatre presenterade "Porgy and Bess". Dalhalla gjorde en egenproduktion med Jan Guillous Artrilogi som grund: "Arn – ett musikaliskt äventyr". Här kunde Dalhallas unika förutsättningar tas till vara på ett sätt som aldrig tidigare.

Under 2005 utökades antalet evenemang till 30. Genremässigt har konsertutbudet breddats och inkluderar nu även pop, rock och show. Men kärnan i verksamheten är opera. Detta år har inbjudan ställts till det stora landet i öster: Ryssland. Den anrika Bolsjojteatern från Moskva gästar Dalhalla med "Turandot" och en operakonsert.

Investeringar

I Dalhalla har Sverige fått en utomhusscen av internationell lyskraft, fullt jämförbar med de allra främsta i Europa. Nu har Dalhalla 4 000 sittplatser. Rättvik har genom Dalhalla fått en plats på den internationella musikkartan.

Hittills är ca 60 miljoner kronor investerade i Dalhallas anläggning. Artistområdet är utbyggt till ett funktionellt och vackert område. Ytterligare planerade investeringar omfattar att förbättra publikområdet och trafiklogistik.

Dalhalla opera

Genom Dalhalla har Sverige och Dalarna fått en utomhusarena för opera. Arenan har blivit etablerad utomlands och omnämns t.ex. av "Festspiele Magazin" som en av världens främsta arenor för opera. Samtidigt går Dalhallas operaverksamhet med stora underskott varje år – ca 4 miljoner kronor – som måste täckas via övriga intäkter.

Dalhalla har blivit ett stort turist- och besöksmål för både svenskar och utländska besökare. De utländska besökarna söker sig nästan uteslutande till operaevenemangen. Flera internationella researrangörer återkommer regelbundet med gäster, t.ex. "Traveller for Arts" från England och "Kultureisen" från Tyskland. Dalhalla betyder naturligtvis oerhört mycket som "motor" för turist- och näringsliv i Dalarna och Sverige.

Enligt turistekonomiska beräkningar tillförde Dalhallas besökare 2007 minst 120 miljoner kronor i ökad turism!

Med anledning av ovanstående beskrivning är det viktigt att uppmärksamma behovet av ett gott samarbete stat-region när det gäller viktiga kulturella mötesplatser över hela landet, som exempelvis Dalhalla.

Stockholm den 30 september 2009

Kurt Kvarnström (s)

Carin Runeson (s)